

**Góðir vanar og
mannagongdir
fyri hondbóltsdómarar**

2018

Hondbóltssamband Føroya

*Útgáva 1.00
14. September 2017
(DS)*

Innihald

Hví?	2
Áðrenn tú fert heimanífrá.....	2
Undan dystinum:.....	3
Í hálvleikinum:.....	4
Eftir dystin:.....	4
Vánir um okkum dómara:.....	5
Tað moralska.....	6

Hví?

Tá vit eru úti og døma, so umboða vit sum dómárar ikki bara okkum sjálvar, men eisini allar aðrar hondbóltsdómárar og HSF. Vit hava eina felags ábyrgd at útinna dómárappgávuna so gott sum møguligt og standa saman um hetta.

Fyri á bestan hátt at røkka okkara grundleggjandi áhugamáli – nevnliga í felag at hækka støðið á froysskari døming – hevur dómáranevndin gjørt nakrar meginreglur, sum vit dómárar skulu virka eftir og í felag standa saman um. Ein felags hugburður á og uttanfyri vøllin er við til at styrkja felagsskapin og skapa ein professionella mynd av okkum dómárum – okkum øllum at frama.

Áðrenn tú fert heimanifrá

- Fyrireika teg longu áðrenn tú fert heimanifrá.
- Kanna hvussu tú skalt ferðast, og hvussu langa tíð ferðing tekur.
- Kannað tína útgerð. Syrg fyri at í minsta lagi hava hetta við tær:
  - floytur
  - gult, reytt kort og blátt kort
  - stoppur
  - dómárankort
  - blýantar/pennar
  - dómáranklæðir
  - innanduraskógvar
  - og so sjálvandi handklæði og annað viðkomandi.
- Minst til, at tíni rættindi og ábyrgd sum dómári móttvegis leikarum, venjarum, leiðarum og fyrireikarum byrjar í somu løtu, sum tú kemur til ítróttarøkið, og heldur fram, til tú er farin av ítróttarøkinum aftur.

Undan dystinum:

- Verð í góðari tíð til dystin – í seinasta lagið **60 minuttir** undan dystarbyrjan. Syrg fyrri at hava skift í góðari tíð, so tú hevir móguleika at hita upp og kanna at øll formlig viðurskifti eru í lagið. Minst til at tú/tit eisini skulu útinna nakað best móguligt!
- Kannað at tú hevir floytur, gult,reytt kort og blátt kort, stoppur, dómarakort og blýant/penn við út á vøllin.
- Set teg í samband við og heilsa upp á tíðtakara og skrivara til dystin. Avtala hvussu tit á besta hátt kunnu samskifta um eitt nu tekin í sambandi við ávaringar, útvísingar o.s.fr.
- Heilsað uppá venjarar og liðleiðarar áðrenn dysturin byrjar. Ansa eftir at tað er nøkunlunda javnvág ímillum tíðina tú nýtur hjá hvørjum liði.
- Kannað síðani fylgjandi:
  - bólt/ar
  - vøllin (at vøllurin er reinur og turrur og at allar strikur eru sum tær skulu vera)
  - útskiftaraðkið
  - mál og málnet
  - máltalvu
- Dómaraseðilil skal eftirkannast og vera skrivaður til fulnar, áðrenn dysturin kann setast í gongd. Í bestu skal hetta vera gjørt í seinasta lagi 30 minuttir undan dystarbyrjan og skulu tómu plássini á dómaraseðlinum stikast út í hesum sambandi.
- Dómarikortini hjá dómarunum skal síðani verða dagført í mun til dómaraseðilin.
- Finn ein persón frá hvørjum liði, sum skulu umboða liðini til lutakastið. Ger síðani lutakastið og viðmerk á dómarakorið hvør byrjar dystin, eins og hvør byrjar á hvørjari hálvu, so einki ivamál er til 2. hálvleik. Viðmerk eisini hvør umboðaði liðini til lutakastið, tá hesi/r síðani ikki kunnu strikast av dómaraseðlinum.
- Minst til at dysturin skal byrja stundisliga. Skal dysturin sendast í út- ella sjónvarpi skal ansast eftir at byrja verður til tíðina, hvørki fyrr ella seinni.

Í hálvleikinum:

- Kannað almennu tíðina við tína egnu, soleiðis at dysturin er floytaður av til røttu tíðina og kann byrja aftur stundisliga 10 minuttir seinni.
- Syrg fyri at hava dystarbóltin um hendi, soleiðis at tað slepst undan at skulu leita eftir honum, áðrenn dysturin kann setast í gongd aftur.
- Kannað um títt dómarakort er samsvarandi dómarseðilin (og tínum dómarafelaga). Harvið er semja um ávaringar, útvísingar, diskvalifikatióinir, og ikki minst: Hálvleiksstøðuna!
- Áðrenn 2. hálvleikur byrjar, skal kannast at møguliga útvístir leikara ikki byrja inni.

Eftir dystin:

- Syrg fyri at heilsa uppá bæði liðini á miðvøllinum.
- Syrg fyri at fáa dystarbóltin um hendi, soleiðis at hesin kann latast aftur til heimaliðið, ella nýtast til komandi dyst.
- Kannað um títt dómarakort er samsvarandi dómarseðilin (og tínum dómarafelaga). Harvið er semja um ávaringar, útvísingar, diskvalifikatióinir og ikki minst: Úrslitið!
- Um leikari/leikarar, venjarar, ella hjálparfólk eru diskvalifiseraðir við bláum korti, **skal hetta viðmerkjast á dómarseðilin.**
- Nú kann dómarseðilin undirskrivast.
- Takka tíðtakara og skrivara fyri hjálpina og samstarvið.
- Minst til, at frágreiðing **altíð** skal latast inn til HSF um beinleiðis reyð kort ella blátt kort. Skriva frágreiðingina skjótast gjørligt, soleiðis hon er Hondbóltssambandinum í hendi á hsf@hsf.fo. Hetta skal vera gjørt í seinasta lagi 24 tímar eftir at dysturin er liðugur. Áðrenn tað skal regultolkarin hava frágreiðingina til møguligar viðmerkingar.

Vánir um okkum dómara:

- At vit sum dómara mæta upp í góðari tíð undan dystum (í seinasta lagið 60 minuttir frammanundan), so vit fáa hita upp og loyst øll praktisk viðurskifti, áðrenn dysturin kann byrja. Harvið vísa vit, at uppgávan verður tikin í fullum álvara.
- At vit eru klæddir rætt út til dystin. Av tí at vit hava búnar við stuðlum á, hava vit eisini eina ábyrgd mótvegis teimum.
- At vit eru í tí røttu venjingini. Minst til at jú betur venjingarstøðan er, jú betur megna vit at loysa uppgávuna og at taka rættar avgerðir í avgerandi løtum!
- At tað er okkara eigna ábyrgd at vera kunnaðir um galdandi hondbóltsreglur. Um tað eru ivamál, so spyr aðrar dómara, nevndina, regultolkaran, ella kappingarnevndina. Hondbóltsreglarnar eru rættuliga umfevandi, og tí er tað als eingin skomm at spyrja – tað er í veruleikanum tín ábyrgd at duga hesar til fulnar.

Tað moralska

- Verð móti tínum dómastarvafelagum, sum tú væntar, at teir eru móti tær. Dómarar eru starvafelar og skulu tí umboða og viðfara hvønn annan hareftir.
- **Tað er rætt og slætt bannað** at ummæla aðrar dómarar negativt fyrri øðrum innan hondbóltsverðina. Stulað altíð tínum dómastarvafelagum um aðrir partar í hondbóltsþælinum ella áskoðarar venda sær til tín. Tú kanst altíð lata vera við at úttala teg – ikki minst um tú ikki sjálv/ur hevur uppliva hendingina!
- Stuðla altíð tínum makkara – eisini um hann tekur eina avger, sum tú ikki er samdur við honum í. Lat vera við at sýna við kropsmáli (rista á høgvdinum, eygnamimikki o.s.fr.), at tú ert ósamd/ur. Viðger heldur støðuna í hálvleikinum ella eftir dystin, tá tit eru í einarúmi.
- Vís vilja til at umrøða/kjakast um dómaraavgerðir - ella mangul upp á tað sama – við aðrar partar av þælinum (eygleiðara, mennara, venjarar, spælarar ella fyrireikarum). Men ger tað eftir dystin – tá tit hava skift! Tá eru øll “ komin niður á jørðina” – og kann hetta tá gerast konstruktivt.
- Ver opin yvirfyrri teimum avgerðum, sum tit hava tikið. Viðgang mógulig mistøk og ver opin fyrri kritikki, um hann er konstruktivur og sakligur. Eisini um hetta kemur frá øðrum dómastarvafelagum.
- Ver erligur og objektivur í sambandi við frágreiðingar og mótmælum (protestum). Hava tit mistikið tykkum, so viðgang tað!
- Tað er ikki okkara uppgáva at gera viðmerkingar til karantenur ella aðrar avgerðir, sum aga- ella dómsnevnd skal taka, ella hevur tikið.
- **Tað er rætt og slætt bannað undan einari dómarauppgávu at nýta rúsevni, brot á fær fylgir.** Tað eru ikki bara hjá leikarunum, at tað er umráðandi at vera væl fyrri til dystin. Og í mun til flest onnur í einari hondbóltshøll fáa vit lön fyrri okkara avrik, so hví ikki gera tað so gott sum gjørligt?

Góða eydnu og gott kappingarár.